

Muzeum Regionalne
w Środzie Śląskiej

Średzkie Zeszyty Naukowe

TOM 13/ 2010

Grzegorz Borowski, Marek Grześkowiak, Ilona Wodejko

**SPRAWOZDANIE Z NADZORU ARCHEOLOGICZNEGO
PRZEPROWADZONEGO W ZWIĄZKU Z PRZEBUDOWĄ
CHODNIKA WRAZ ZE SKRZYŻOWANIEM W CIĄGU
DRÓG POWIATOWYCH NR 2078D I 2091D
W M. UDANIN (DZ. NR 261, 287, 264)**

(dec. nr 1374/2009 z dnia 28.09.2009 r.)

sprawozdanie ma charakter ostateczny

Środa Śląska 2010

© Muzeum Regionalne w Środzie Śląskiej

SPRAWOZDANIE Z NADZORU ARCHEOLOGICZNEGO PRZEPROWADZONEGO W
ZWIĄZKU Z PRZEBUDOWĄ CHODNIKA WRAZ ZE SKRZYŻOWANIEM W CIĄGU DRÓG
POWIATOWYCH NR 2078D I 2091D W M. UDANIN (DZ. NR 261, 287, 264)

Wstęp

Na podstawie **decyzji nr 1374/2009 z dnia 28.09.2009 roku** Dolnośląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków we Wrocławiu oraz zlecenia inwestora, tj. Powiatu Średzkiego, Muzeum Regionalne w Środzie Śląskiej pod kierownictwem mgr Ilony Wodejko prowadziło nadzór archeologiczny w związku z przebudową chodnika wraz ze skrzyżowaniem w ciągu dróg powiatowych nr 2078D i 2091D położonym na dz. nr 261, 278 i 264 w m. Udanin, gm. *loco* (ryc. 1-2). Prace archeologiczne przeprowadzono w okresie 1-30 października 2009 roku.

Rejon prac archeologicznych

Teren badań znajdował się w obszarze intensywnego osadnictwa pradziejowego, średniowiecznego i nowożytnego, w tym na terenie wsi o metryce średniowiecznej oraz zabytkowego układu ruralistycznego, który wraz z nawarstwieniami kulturowo-osadniczymi został wpisany do rejestru zabytków decyzją nr 536/A/05 z dnia 10.06.2005 roku. Inwestycja zlokalizowana była w obrębie strefy ochrony konserwatorskiej „OW” - obserwacji archeologicznej. Na obszarze tym można było spodziewać się reliktywów osadniczych powiązanych z średniowieczną wsią wzmiankowaną w 1250r. oraz kościołem p.w. NMP (obecnie św. Urszuli), wymienianym już w 1223r. (Kozaczewski T., 1994, s. 10-11). Teren inwestycji znajduje się w mezoregionie Wysoczyzny Średzkiej, wchodzącej w skład Niziny Śląskiej.

Charakterystyka prac archeologicznych

Badania archeologiczne polegały na stałym nadzorze nad pracami ziemnymi, t.j. wykopami pod studzienki kanalizacyjne oraz korytowaniem pod chodniki i krawężniki. Przyjęto metodę badawczą polegającą na rejestrowaniu fragmentów profili wykopów ziemnych w wytypowanych miejscach. W obrębie nawierzchni ulic prowadzono jedynie wymianę warstwy asfaltu. Korytowanie obszaru pod projektowane chodniki prowadzono do głębokości 0,25 – 0,40m. W części zachodniej zarejestrowano profil P1 w którym uchwycono następujące nawarstwienia (ryc. 3, 5a):

j.s. 1 – współczesna asfaltowa nawierzchnia drogi;

j.s. 2 – tłuczeń z suchą zaprawą piaskową (podbudowa drogi).

Podobna sytuacja wystąpiła w profilu P2 we wschodniej części terenu przygotowywanego pod

chodniki (ryc. 3, 5b):

- j.s. 1 – współczesna asfaltowa nawierzchnia drogi;
- j.s. 2 – tłuczeń z suchą zaprawą piaskową (podbudowa drogi);
- j.s. 3 - jasnobrązowy ilasty piasek z domieszką próchnicy i drobnymi fragmentami cegieł (podbudowa drogi).

Głębsze wykopy wykonywano jedynie osadzając studzienki kanalizacyjne. W profilu P3 w rejonie posesji nr 73 odnotowano następującą stratygrafię (ryc. 3, 7b):

- j.s. 1 – współczesna asfaltowa nawierzchnia drogi;
- j.s. 2 – tłuczeń z suchą zaprawą piaskową (podbudowa drogi);
- j.s. 3 – nawierzchnia drogi z kamiennych otoczków (XX wiek);
- j.s. 4 – jasnobrązowy ilasty piasek z domieszką próchnicy i drobnymi fragmentami cegieł (podbudowa drogi);
- j.s. 5 – żółty piasek z przewarstwiony brązową próchnicą z fragmentami gruzu ceglanego (wkop drenażowy).

W wykopie pod studzienkę kanalizacyjną na działce nr 261 (chodnik w rejonie zbiornika wodnego na dz. nr 64) zarejestrowano w profilu północnym P4 (ryc. 3, 7a) następującą stratygrafię nawarstwień:

- j.s. 1 – współczesna asfaltowa nawierzchnia drogi;
- j.s. 2 – tłuczeń z suchą zaprawą piaskową (podbudowa drogi);
- j.s. 3 – nawierzchnia drogi z kamiennych otoczków (XX wiek);
- j.s. 4 – jasnobrązowy ilasty piasek z domieszką próchnicy i drobnymi fragmentami cegieł (podbudowa drogi);
- j.s. 5 – żółto-szary żwir z rdzawymi wytrąceniami tlenku żelaza (podbudowa drogi);
- j.s. 6 – ciemnoszara ilasta próchnica z domieszką piasku i dużą ilością drobnych kamieni i żwiru;
- j.s. 7 - żółta glina (skała macierzysta).

Wydaje się, że odnotowane nawarstwienia powiązane były ściśle z konstrukcją remontowanego ciągu komunikacyjnego. W profilach P3 i P4 odsłonięto starszy poziom nawierzchni drogi wykonany z kamiennych otoczków, pochodzący zapewne z 1 połowy XX wieku. Glinę calcową zarejestrowaną w profilu P4 osiągnięto na poziomie 178,59m n.p.m. Na odsłoniętej powierzchni skały macierzystej oraz w profilach wykopów nie zarejestrowano ruchomych zabytków

archeologicznych. Obszar inwestycji udostępniono do dalszych prac budowlanych i zakończono nadzór archeologiczny.

Zakończenie

Powyższe obserwacje pozwoliły zidentyfikować jedynie starszy poziom nawierzchni ciągu komunikacyjnego (XX wiek) oraz nawarstwienia związane z konstrukcją podbudowy drogi. Wydaje się, że reliktyw średniowiecznego osadnictwa należy spodziewać się w rejonie kościoła św. Urszuli, na północny zachód od lokalizacji inwestycji. Pomimo braku odnotowanych zabytków archeologicznych należy w dalszym ciągu obserwować wszelkie prace ziemne w obrębie strefy „OW” - obserwacji archeologicznej wyznaczonej dla obszaru intensywnego osadnictwa pradziejowego, średniowiecznego i nowożytnego, w tym na terenie wsi o metryce średniowiecznej oraz zabytkowego układu ruralistycznego, podlegających ochronie konserwatorskiej.

W trakcie nadzoru archeologicznego nad inwestycją nie pozyskano zabytków archeologicznych i niniejsze sprawozdanie jest ostateczne.

mgr Ilona Wodejko

Kierownik badań archeologicznych

Wykaz cytowanej literatury:

Kozaczewski T., 1994, Wiejskie kościoły parafialne XIII wieku na Śląsku (miejscowości S-Ż) i na Łużycach, Wrocław, s. 10-11.

*DZIENNIK STAŁEGO NADZORU ARCHEOLOGICZNEGO PRZEPROWADZONEGO W
ZWIĄZKU Z PRZEBUDOWĄ CHODNIKA WRAZ ZE SKRZYŻOWANIEM W CIĄGU DRÓG
POWIATOWYCH NR 2078D I 2091D W M. UDANIN (DZ. NR 261, 287, 264)*

01.10.2009r.

Rozpoczęto stały nadzór archeologiczny na terenie inwestycji w rejonie działki nr 287 - część zachodnia skrzyżowania. Sprzętem mechanicznym wykonywano korytowanie pod projektowany chodnik do głębokości ok. 0,3m. Usuwano również nawierzchnie asfaltową jezdni. Wykonano dokumentację fotograficzną. Nie odnotowano zabytków archeologicznych.

mgr Ilona Wodejko

Kierownik badań archeologicznych

03.10.2009r.

Kontynuowano stały nadzór archeologiczny na terenie inwestycji w rejonie działki nr 287. Wykonywano korytowanie pod osadzone krawężniki do głębokości ok. 0,4m. Odnotowano jedynie warstwy związane z nasypem drogowym. Usuwano nawierzchnie asfaltową jezdni. Wykonano dokumentację fotograficzną. Nie odnotowano zabytków archeologicznych.

mgr Ilona Wodejko

Kierownik badań archeologicznych

06.10.2009r.

Kontynuowano stały nadzór archeologiczny na terenie inwestycji w rejonie działki nr 264, na łączniku pomiędzy drogami 2078D i 2091D. Wykonywano korytowanie pod chodniki do głębokości ok. 0,4m. W profilach zarejestrowano jedynie nasyp drogowy. Wykonano dokumentację fotograficzną. Nie odnotowano zabytków archeologicznych.

mgr Ilona Wodejko

Kierownik badań archeologicznych

08.10.2009r.

Kontynuowano stały nadzór archeologiczny na terenie inwestycji w rejonie działki nr 264, na łączniku pomiędzy drogami 2078D i 2091D oraz w rejonie wjazdów od strony zachodniej i wschodniej skrzyżowania. Kontynuowano korytowanie pod chodniki do głębokości ok. 0,3m. W

profilach zarejestrowano jedynie nasyp drogowy. Wykonano dokumentację fotograficzną i rysunkową. Nie odnotowano zabytków archeologicznych.

mgr Ilona Wodejko

Kierownik badań archeologicznych

10.10.2009r.

Kontynuowano stały nadzór archeologiczny na terenie inwestycji w rejonie działki nr 264, na łączniku pomiędzy drogami 2078D i 2091D oraz w rejonie wjazdów od strony zachodniej i wschodniej skrzyżowania. Wykonano korytowanie pod krawężniki do głębokości ok. 0,4m. W profilach zarejestrowano jedynie nawarstwienia nasypowe związane z drogą. Wykonano dokumentację fotograficzną. Nie odnotowano zabytków archeologicznych.

mgr Ilona Wodejko

Kierownik badań archeologicznych

13.10.2009r.

Kontynuowano stały nadzór archeologiczny na terenie inwestycji w rejonie działki nr 261, w części wschodniej skrzyżowania. Wykonano korytowanie pod chodniki do głębokości ok. 0,3 - 0,4m, od łącznika do posesji nr 40. W profilach zarejestrowano jedynie nawarstwienia nasypowe. Wykonano dokumentację fotograficzną. Nie odnotowano zabytków archeologicznych.

mgr Ilona Wodejko

Kierownik badań archeologicznych

15.10.2009r.

Kontynuowano stały nadzór archeologiczny na terenie inwestycji w rejonie działki nr 261, w części wschodniej skrzyżowania. Wykonano korytowanie pod chodniki do głębokości ok. 0,3m, od posesji nr 40 do posesji nr 42. W profilach zarejestrowano jedynie nawarstwienia nasypowe. Wykonano dokumentację fotograficzną. Nie odnotowano zabytków archeologicznych.

mgr Ilona Wodejko

Kierownik badań archeologicznych

17.10.2009r.

Kontynuowano stały nadzór archeologiczny na terenie inwestycji w rejonie działki nr 261,

w części wschodniej skrzyżowania. Wykonano korytowanie pod chodniki do głębokości ok. 0,3m, od posesji nr 42 do zbiornika wodnego na działce nr 64. W profilach zarejestrowano jedynie nawarstwienia nasypowe. Wykonano dokumentację fotograficzną. Nie odnotowano zabytków archeologicznych.

mgr Ilona Wodejko

Kierownik badań archeologicznych

20.10.2009r.

Kontynuowano stały nadzór archeologiczny na terenie inwestycji w rejonie działki nr 261, w części wschodniej skrzyżowania. Wykonano korytowanie pod krawężniki do głębokości ok. 0,4m, od łącznika drogowego do zbiornika wodnego na działce nr 64. W profilach zarejestrowano jedynie nawarstwienia nasypowe. Wykonano dokumentację fotograficzną. Nie odnotowano zabytków archeologicznych.

mgr Ilona Wodejko

Kierownik badań archeologicznych

28.10.2009r.

Kontynuowano stały nadzór archeologiczny na terenie inwestycji w rejonie działki nr 261, w części wschodniej skrzyżowania. Wykonano wykopy pod studzienki kanalizacyjne na wysokości posesji nr 73 i 73A (remiza strażacka), do głębokości ok. 1,5m. W profilach uchwycono poziom skały macierzystej (gliny) na wysokości 178,59m n.p.m. Zarejestrowano nawarstwienia związane z podbudową współczesnej drogi oraz pierwotną nawierzchnię ulicy wykonaną z kamiennych otoczków. Wykonano dokumentację fotograficzną i rysunkową. Nie odnotowano zabytków archeologicznych.

mgr Ilona Wodejko

Kierownik badań archeologicznych

30.10.2009r.

Wizytowano teren inwestycji. Wykonywano podbudowę pod nawierzchnię chodników. Prace ziemne zakończono. Wykonano dokumentację fotograficzną. Zakończono nadzór archeologiczny na obszarze inwestycji.

mgr Ilona Wodejko

Kierownik badań archeologicznych

Spis rycin:

Ryc. 1. Udanin, gm. loco. Przebudowa chodnika wraz ze skrzyżowaniem w ciągu dróg powiatowych nr 2078 D i 2091 D (dz. nr 261, 287, i 264). Lokalizacja inwestycji na mapie w skali 1:10 000.

Ryc. 2. Udanin, gm. loco. Przebudowa chodnika wraz ze skrzyżowaniem w ciągu dróg powiatowych nr 2078 D i 2091 D (dz. nr 261, 287, i 264). Lokalizacja inwestycji na planie w skali 1:1000.

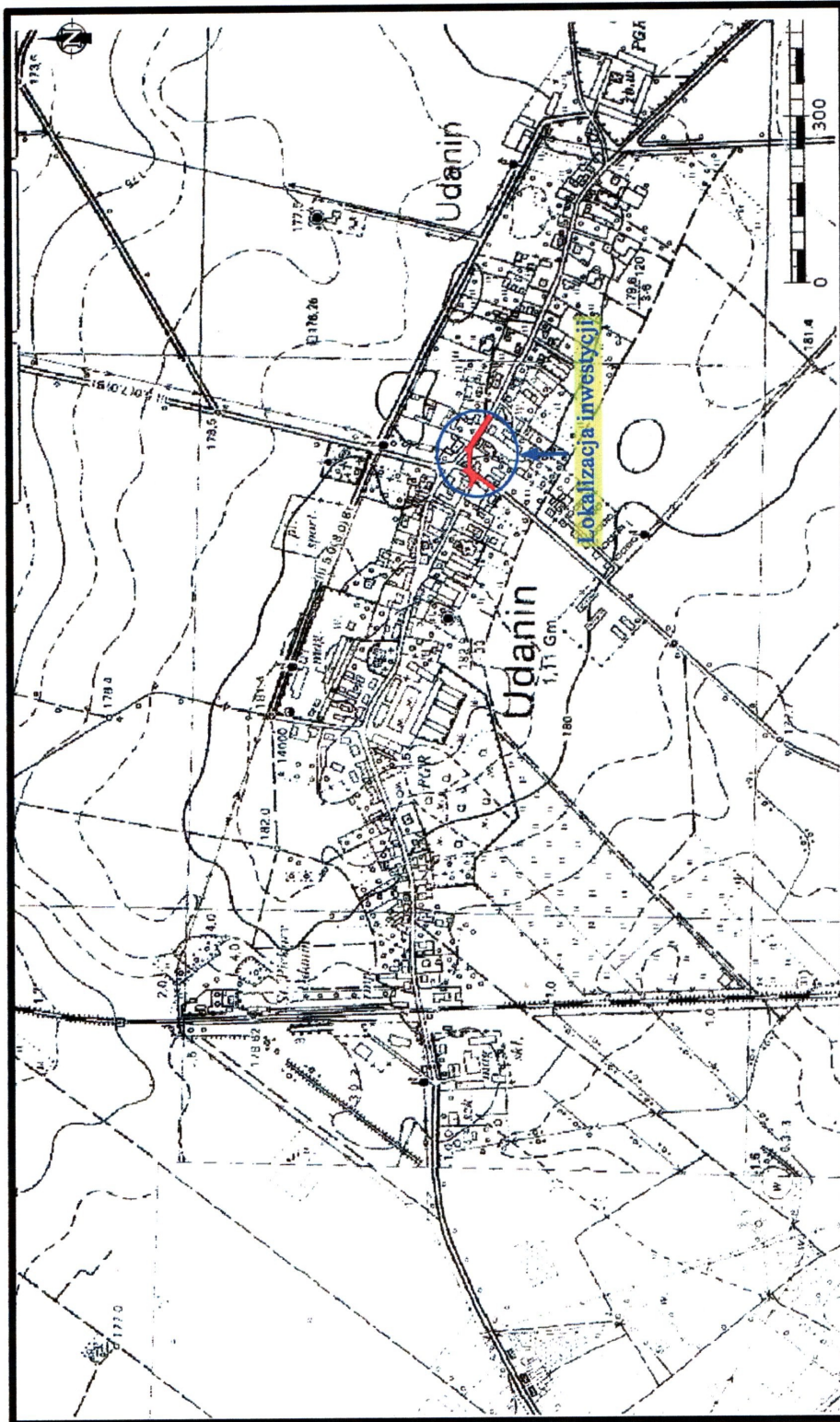
Ryc. 3. Udanin, gm. loco. Przebudowa chodnika wraz ze skrzyżowaniem w ciągu dróg powiatowych nr 2078 D i 2091 D (dz. nr 261, 287, i 264). Przykładowe profile wykopów zarejestrowanych w trakcie prac ziemnych (opis jednostek stratygraficznych w tekście). Skala 1:20.

Ryc. 4. Udanin, gm. loco. Przebudowa chodnika wraz ze skrzyżowaniem w ciągu dróg powiatowych nr 2078 D i 2091 D (dz. nr 261, 287, i 264): a - skorytowany obszar pod projektowane chodniki w części NW inwestycji; b - widok na części SE inwestycji podczas osadzania studzienki kanalizacyjnej.

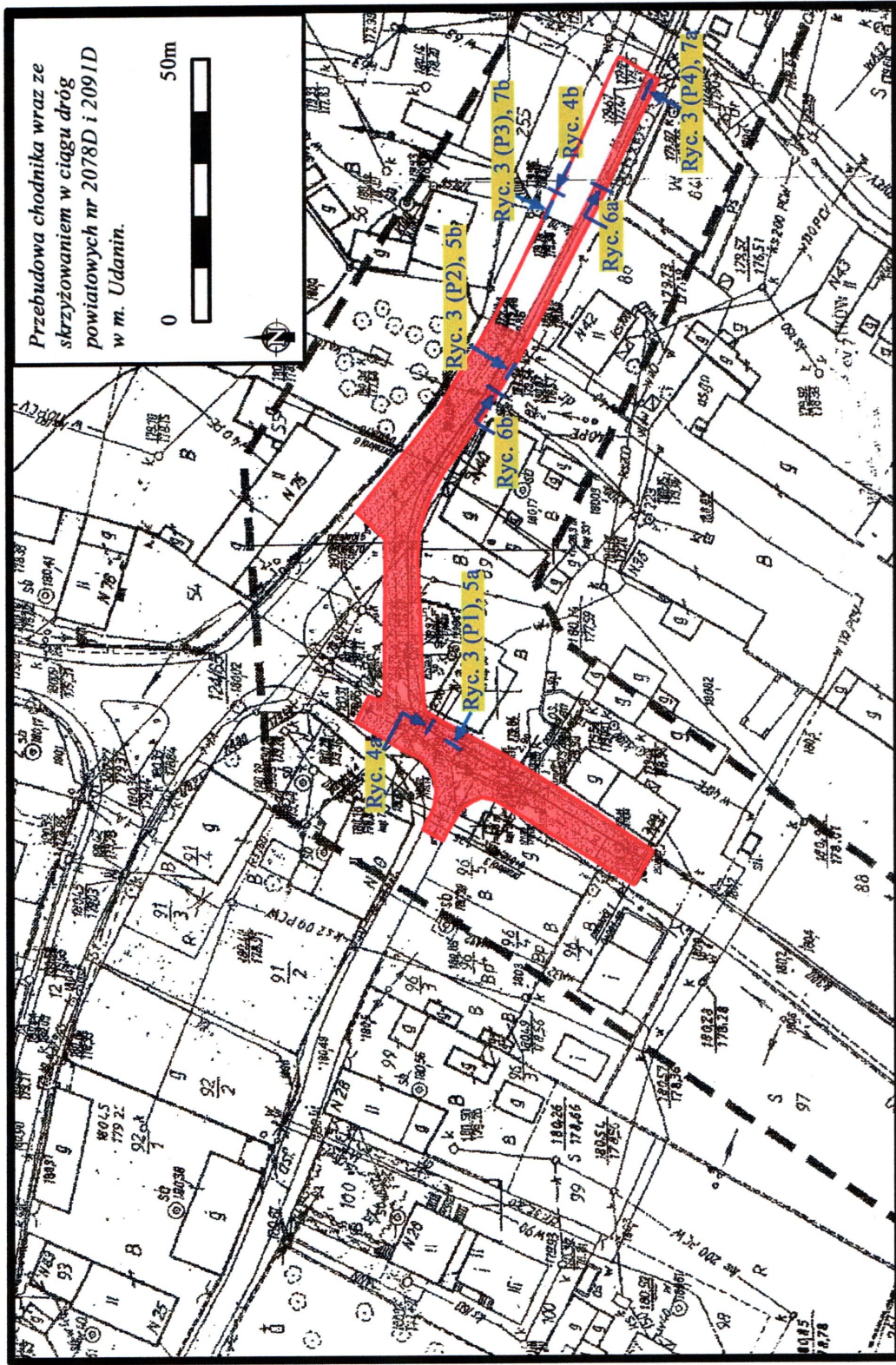
Ryc. 5. Udanin, gm. loco. Przebudowa chodnika wraz ze skrzyżowaniem w ciągu dróg powiatowych nr 2078 D i 2091 D (dz. nr 261, 287, i 264): a - profil P1 skorytowanego obszaru pod chodnik w części W inwestycji; b - profil P2 skorytowanego obszaru pod chodnik w części E inwestycji.

Ryc. 6. Udanin, gm. loco. Przebudowa chodnika wraz ze skrzyżowaniem w ciągu dróg powiatowych nr 2078 D i 2091 D (dz. nr 261, 287, i 264): a - skorytowany obszar pod projektowane chodniki w części NE inwestycji; b - skorytowany obszar pod projektowane chodniki w części SE inwestycji.

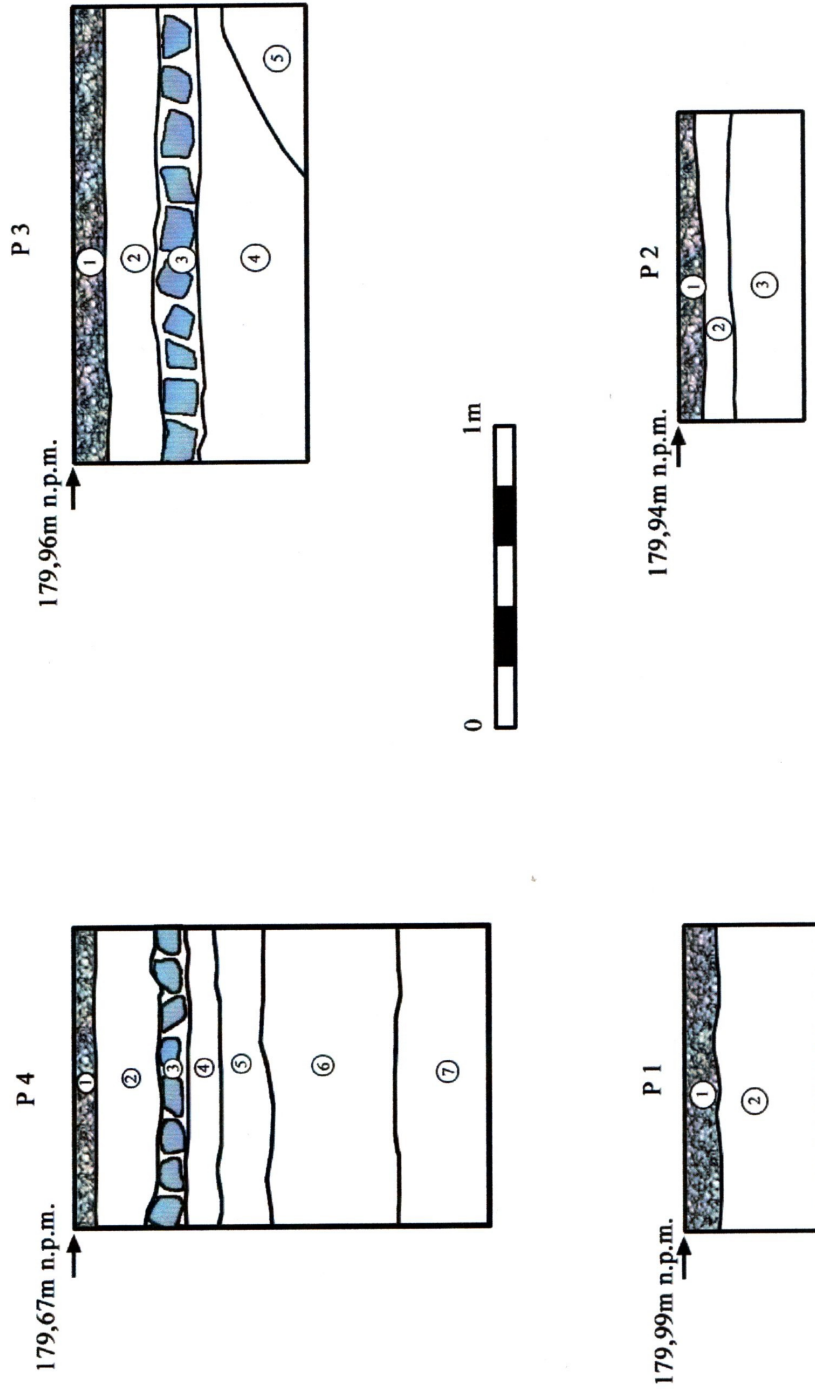
Ryc. 7. Udanin, gm. loco. Przebudowa chodnika wraz ze skrzyżowaniem w ciągu dróg powiatowych nr 2078 D i 2091 D (dz. nr 261, 287, i 264): a - wykop pod studzienkę kanalizacyjną w części E inwestycji (P4); b - wykop pod studzienkę kanalizacyjną w części E inwestycji (P3).

Ryc. 1. Udanin, gm. loco. Przebudowa chodnika wraz ze skrzyżowaniem w ciągu dróg powiatowych nr 2078 D i 2091 D (dz. nr 261, 287, i 264). Lokalizacja inwestycji na mapie w skali 1:10 000.

Ryc. 2. Udanin, gm. loco. Przebudowa chodnika wraz ze skrzyżowaniem w ciągu dróg powiatowych nr 2078 D i 2091 D (dz. nr 261, 287, i 264). Lokalizacja inwestycji na planie w skali 1:1000.

Ryc. 3. Udanin, gm. loco. Przebudowa chodnika wraz ze skrzyżowaniem w ciągu dróg powiatowych nr 2078 D i 2091 D (dz. nr 261, 287, i 264). Przykładowe profile wykopów zarejestrowanych w trakcie prac ziemnych (opis jednostek stratygraficznych w tekście). Skala 1:20.

a

b

Ryc. 4. Udanie, gm. Ioco. Przebudowa chodnika wraz ze skrzyżowaniem w ciągu dróg powiatowych nr 2078 D i 2091 D (dz. nr 261, 287, i 264):
a - skorytowany obszar pod projektowane chodniki w części NW inwestycji; b - widok na części SE inwestycji podczas osadzania studzienki kanalizacyjnej.

a

b

Ryc. 5. Udanin, gm. loco. Przebudowa chodnika wraz ze skrzyżowaniem w ciągu dróg powiatowych nr 2078 D i 2091 D (dz. nr 261, 287, i 264): a - profil P1 skorytowanego obszaru pod chodnik w części W inwestycji; b - profil P2 skorytowanego obszaru pod chodnik w części E inwestycji.

a

b

Ryc. 6. Udanin, gm. loco. Przebudowa chodnika wraz ze skrzyżowaniem w ciągu dróg powiatowych nr 2078 D i 2091 D (dz. nr 261, 287, i 264):
a - skorytowany obszar pod projektowane chodniki w części NE inwestycji; b - skorytowany obszar pod projektowane chodniki w części SE inwestycji.

a

b

Ryc. 7. Udanin, gm. loco. Przebudowa chodnika wraz ze skrzyżowaniem w ciągu dróg powiatowych nr 2078 D i 2091 D (dz. nr 261, 287, i 264):
a - wykop pod studzienkę kanalizacyjną w części E inwestycji (P4); b - wykop pod studzienkę kanalizacyjną w części E inwestycji (P3).